

Н О Д У Н А В К А.

№ 1.

У Суботу 1. Јануара

1844.

ПОЗДРАВЪ

СРБСКОМЕ РОДУ

О НОВОЈ ГОДИНИ.

Цвѣтай, цвѣтай роде милый!
Люби свѣтлость, гони мракъ,
Пакъ нешъ и ты дѣл' е' на крылы,
Едино вѣчно сія зракъ.

Гди орлови веѣхъ крстати,
Давно шире полетъ свой;
Тан' не и теб' заблестати
Међу њима труда зной.

Садъ в доба славу стеѣи,
Подъ Душаномъ што ти бы,
Пакъ ни више не подлеѣи,
Глупоносној ума тми.

Садъ е време поразвити
И природе т' умну моѣхъ,
И не дат' се обавити
У незнаѣя тамну ноѣхъ.

Скинуло ти е' съ плеѣа бреме,
Уставъ ти е дао Богъ.
Съ њимъ ти доѣе златно време,
Гди слободе труби роѣхъ.

Основаѣнъ имаѣхъ стално,
Прозрачаѣнъ е къ мети путь.
Мачъ, ни перо не тавно,
Къ свачемъ Србска ѣ кадра грудъ.

Мишца Ђорђа обрисала
Са образа т' сузный мназъ,

А Божя ти правда дала,
Александръ да т' е Князъ.

Садъ клеветникъ бутѣхъ стон,
Нит' окривит' може коѣхъ,
Нит' се добаръ злого бон,
Нити малый великоѣхъ.

Садъ неѣхъ еланъ бѣсени, скаче,
Неѣхъ на слабоѣхъ свилѣ еѣхъ,
Устава су точке яче;
Нанети му несме вредъ.

А мы Срби, дични, драги,
Постояни на савъ кругъ,
Еданъ другомъ буд'мо благи,
Србинъ Србу буди другъ;

Еданъ другоѣхъ нити мрзи,
Свакѣи любви брата своѣхъ,
Нит' се у што игда врзи,
Што не воли родъ и Богъ.

Тако пакъ не настаяти
Све среѣниѣнъ новый годъ,
Нит' не Србинъ престаяти
Ка и себе любит' родъ.

Люб. П. Ненадовиѣхъ.

ДОБРИ САВѢТИ НА НОВУ ГОДИНУ.

(Съ крайнекога изъ: Kmetijske in rokodělske novize.)

У некомъ селу живѣо е еданъ стараѣхъ по
имену Среѣнко. Онъ у свое доба быо е при-
лѣжанъ замльодѣлаѣхъ. Землю е знао обдѣла-

ВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

вати башъ нако треба; и бывши добаръ домо-
строитель многу е землю стеко. Све е лепо ра-
дио и редомъ извршивао. Свашта си е у изо-
билю набавио.

Никадъ није заборавио, да Богъ међу добре
летине такођеръ кадкадъ и зле пошлѣ; зато е
вазда оно, што бы за време добре и плодне го-
дине обилнѣе прирадио, за слабе летине сачувао.
Никада ни у чему није ни найманъиј недостатакъ
трпила нѣгова кућа. Своимъ старешинама было
е увѣкъ покоранъ. Порезъ е свагда безъ окле-
ваня у свое време свесрдно плаћао. Није га тре-
бало на то пандурима силити. Све е по своме
станю и по својој дужности съ драге волѣ чи-
нио; рѣчу: радо е давао цару цареву, а Богу
божіе.

Будући се радо посломъ занимао, бьяше
увѣкъ здравъ и весео; никада није преко мѣре
ни во ни ціо; зато е више одъ 80 година пре-
живио. Своју дѣцу е у сеоску школу слао, и
често ю опомињао, да добро у своме езыку уче
науке, коима бы свое домостроительство лакше
водили.

Пре него е Срећко своимъ синовима до-
мостроительство предао, овако иј е свѣтовао:
„Идите у свѣтъ, да се шта добра у свѣту нау-
чите. Младезь, коя иде по свѣту, ништа не-
зна, остае понајвише глупа и неизкусна. У свѣ-
ту сваку стварь добро промотрите, зашто и ка-
ко е начинѣна.“

Сви му се синови сасвимъ другоячѣн по-
врате кући; у свѣту су много видѣли, и много
изкусили; добро проучае земљодѣлство, свое
погрѣшке поправише, видѣше, како се гди жи-
ви, гди су земљодѣлци и селяци больи госпо-
дари.

Будући е Срећко было врло заметанъ,
савѣстанъ и правичанъ, зато су га нѣгови земля-
ци и за сеоскогъ княза одабрали. Кадъ е тре-
бало са господомъ говорити, было е на то сваг-
да Срећко избиранъ. О свему е знао добру
рѣчь казати; шта е онъ рекао, то е башъ ва-
ляло. Ближњи као и найдалъи къ нѣму су до-
лазили; свакоме ме е умео савѣтъ дати, свако-
га угѣшити.

У своя млада лета све е покушавао, шта
бы годъ ко новoga и земљодѣлству или реко-
творству казивао. Што бы изъ каквы новина
сазнао, то е одма покушао; што е было добро-
га, то е сачувао, и на користь свою обратио.

радо се е дао научити. Кадъ е шта новoga ви-
дио, одма е кодъ куће покушао, и ако му е за
рукомъ пошло, хвалио е Бога и добре люде, ако
ли што није было за нѣга, обычавао е рећи: „мож-
да ће бити за друге земляке, оли за другѣи
край;“ ништа није забацио. Едномъ на нову го-
дину скупѣше се селяни кодъ Срећка, да му че-
ститаю, и да се чега полезного одъ нѣга науче.
И онъ ијмъ овако стане зборити: „Радуемъ се,
што сте ме тако многи посѣтили! Ето гледайте
земляци мои! много има ствари, кое напредакъ
земљодѣлства руше или задржаваю. То су по-
највише ствари таке, одъ кои се ласно сачува-
ти неможемо, на примѣръ: рать, куга и друге
болести, велики пожари, кои се одъ грома до-
годе, или кое зао и пакостанъ человекъ учини,
туча, и више други несрећа. Друго намъ неос-
тае, већ да иј мирно сносити морамо. Па и
таке несреће хвала буди Богу! саданя човече-
ска мудрость одвраћа. У рату се неће више
такое немиле морити, а по томъ ће болести
и куге, коя већомъ частю одъ рата долази,
помало нестати. — Штету, коя се пожаромъ
догоди, мудро заведение осигураваня надокнади
и поврати; а кадъ туча потуче, опетъ заве-
деніе осигураваня, какво се у Трету у Бесаріи
налази, штету наплати. Непаметно и лудо
бы доиста было, кадъ бы се люди одъ оваки
мудры заведенія клонили, или иј презирали. Ства-
ри, кое напредакъ земљодѣлства прече, су по-
највише такове, кое си несмотреный селякъ или
земљодѣлаць самъ на главу накопи; и самъ
учини, да га бѣда и гладъ тлачи, болеть мори
и оскудость таре.“

„Има людіи, коя потврђую и говоре, да се
земљодѣлци радо поносе, особито кои су
имућни. — Оканите се поноситости, то е по-
следный и рѣзвый ипачъ за селяка. Ко себе
непознае, радо се поноси, ерь то му годи, као и
жаби у бари, коя е желила волу еднака бити,
те зато свою краставу кожу надимала, довѣ се
најпосле разпукла није.“

„Изъ надутости и поношеня произтиче едъ,
злоба, зависть, пакость и кавга, найотравнише
зміе у дружеству човеческомъ; при томе и скло-
ность къ правданю, а ко се радо правда и га-
ће заправка. Боля е кратка рѣчь, него дуга
правда.“

„Надутость и правданѣ земљодѣлца упро-
пашуе и у дугове увалуе. Ко е дужанъ, и у
здравлю е болестанъ.“

„Изъ правдана раѣа се буна и обштій немиръ, а буна е за земљодѣлца найубытачнїя стварь подь небомъ; докъ се онъ по буна скита, остаю му нѣве пугте, потомъ настае гладъ и бѣда у кући. Паметъ е боля него кадиѣе.“

„Чувайте и раните живину. Живина незна рећи, но зна лећи.“

„Неупуштайте се у игре и картаиъ. Кадъ се найболя игра каже, найпрїе се онда слаже. Кадъ се картаиъ селякъ пода, брзо му се кућа прода“

„Мани те се пїанства. То е за човека найкужни отровъ. Пїанство паметь занете. Богъ пїанство казни до другога и трећегъ колѣна. У Америци и Енглезкой има до 12 стотина дружба умѣрености и трезности, кои е цѣль та, да свою браћу и земляке одврате одъ пїанства. Свакии членъ тога дружба дужанъ е по закону дружба уздржавати се одъ свакога жестокога пића, и чрезъ то се већь преко три миллиона людїи поправило, и несретнога пїанства посве оставило. Кадъ ће се кодъ насъ таково дружба завести!“

„Велика запрека у земљодѣлству естъ и та, што се млади домостроители мало кадъ чему уче. Гледайте, у свакомъ стаио одъ потребе е наука ономе, кои жели, да каквии напредакъ учини. — Алъ ће ми ко рећи: „то е само потрошњаца времена; и наши стари нису знали писати и читати, па су онетъ свега доста имали. Шта намъ треба кнїгу учити, како земљу обдѣлавати и справе за земљодѣлце градити треба.“ Данасъ невала такїи изговоръ. Ко садъ неиде напредъ, остае назадъ. То е узрокъ изъ чега сами учите оно, на што се често тужите, да вамъ земљодѣлство никаква добытка недоноси. На то вамъ кажемъ: поправите га наукомъ, кою вамъ учени люди даю у бесѣди и кнїгама!“

„Пытамъ васъ далъ: ко е изнашо плугъ, конямъ орете? — ко брану и друго земљодѣлско оруђе: кажемъ, да нити вы, нити ваши предци, — већь учени люди то вамъ све приготвише, премда сами нити су орали, нити копали. — Ко е изнашо све чудне справе и машинне по великимъ фабрикама? — Ко е изнашо силу паре на води и коншу, да толико тежке возове и терете по желѣзнимъ путовима, и силне велике бродове по мору и рѣци тера и носи? — Доста нису земљодѣлци, него све учени люди. — Ко вамъ е тако полезне кромпире први у оте-

чество донео? Ко сладко воће насадио, друге производе за животъ набавио? Доста учени люди су први были, кои су све то изъ кнїге учили, и народъ научили.“

„Садъ дакле земляци! дайте се поучити, читайте приљжно, што [вамъ се по новинама пише и савѣтуе, проучите; ако банъ и небы све управо за васъ было за сада одъ хасне, то ће быти у свое време, и за другїи край.“ Селяци еданъ у другога погледаю, и сви еднимъ гласомъ завапе: „Есть! есть! и мы ћемо тако радити, као што си намъ већь више путїи, и овде данасъ савѣтовао.“

Старца е то одвећь веселило. „Ево! то е моя бесѣда — рече їмъ — дайте ми руке!“ Сви му руке пружилише, и рѣчь дадоше, да ће у наступившой новой години пѣгове науке слушати, и на обшту користь обратити.

ПИСМО ДОСИТЕА ОБРАДОВИЊА.

Дражїиши мой Господиъ Чокрлянъ,

Здравсткуйте съ домаиима!

Кадъ сте вы мени овде предъ мое исте очи на носъ бацили, да самъ я тврдъ, и скушь, и сребролюбивъ и златоштедливъ и їошть много коешта, што се казати неможе: а да шта ћете садъ измышлявати, говорити, и по свету разносити и разглашавати, зато, што вамъ я за толико дуго времена на речь, ни словца не пишемъ, и тамо у нашъ Банатъ пеналѣмъ? Аля мыслите вы и разглашуйте што вамъ годъ на умъ и на паметь дође; мени е доста, да меле моя савѣсть необличуе, да я тако о вами мыслимъ и мудруемъ: него я на место што бы васъ у момъ срдцу опорочавао и осуђавао, я васъ извинюлявамъ, и много више, него бы вы сами учинити могли, васъ обезпороचाвамъ и оправдавамъ, и одъ свакога найманѣга обвинюлянья чиста, како бела голуба, себи представлямъ и воображавамъ, занїто, ако ми непишете, я мыслимъ да мя нематешта писати, зато и непишете. Шта бы ко писало, кадъ неима шта писати? Да мя кажете да мя добра желите, нека бы савъ светъ томе што протївно рекао, я васъ увѣравамъ да бы му речь у вѣтаръ была, еръ му и я небы вѣровао. Како већь реко, я бы ласно са собомъ

разрсію, да ми вы не пишете. Но незнамъ ка-
ко бы се с' вами распачао, кадъ и я вами небы
писао. Вы ни мало не марите што и я помало
посла имамъ; нити какъ оѣте да знате, да чо-
векъ ніе само за непрестаный посао роѣнъ,
него и за спаванъ; а и безъ спаваня валя му
допустити, да кадвадь одане мало и одпочине.
Е тежка ми посла, вы ѣте реѣн, човеку при-
ятелю и любезнику своѣе две три врсте написа-
ти. Имали бы на некій начинъ право, да се у
три врсте све може што се оѣе казати. Исти-
на да и у манъ врста могло бы стати: я самъ
здравъ и желимъ да сте и вы здрави; али бы
заръ вами то доста было? Вы бы рекли боль
ни мало, него толико мало; и юшть ко зна шта
бы говорили! Предъ онымъ се пикадь до века
неоправда, ко те оѣе да си му криваць.

Здравствуйте, любимый мой, и поздравите
ми господина оца вашегъ и госпою матеръ,
све ваше домаѣе. Желеѣни вамъ свако добро,
остаемъ вашъ искреный любитель и

У Бечу Августа 30. 1791.

понижный слуга,

Доситей Обрадовичъ.

ВЕЛИКІЙ ПЕТАРЬ И ДОЛГОРУКІЙ.

(по Ческомъ.)

Меѣу найстарія и найславнія племена Рус-
ка спада Племя Долгоруково. Нѣгови
предци быи су негда господари одъ Украинѣ.
Многи чланови нѣгови одиноквали су се вели-
кимъ званіями и чешѣу. Тако е кнезь Яковъ
Феодоровичъ Долгорукий, мужъ оштре
и слободно, али разборите ларави, подъ Пе-
тромъ Великимъ найвеѣе лютине Петровѣ
ніе се бояо верный слуга; нити е кадгодъ за то
неверанъ бывао дужностима своимъ. Обычно е
владарь, кадъ бы га гнѣвъ прошао, погрешку
свою увиѣао, и верноему слуги оиетъ покланяо
пріятељство и наклоность, кою бы му мало пре-
одузео быо.

Тако едномъ башъ кадъ Царь зло распо-
ложенъ баше, доѣе му Долгорукий съ врло важ-
номъ некомъ ствари. Царь тимъ начиномъ као
узнемирень, буде сасвимъ противногъ мнѣнія.
Долгорукий му съ такомъ смелости одговори, да
Петарь у пайвехой лютини зграби маць, те на
нѣга полети. „Стани Цару!“ — увативши га
за руку, рекне Долгорукий — „Та до чести ми е
твое више, нег' до живота мога. Шта ѣе светъ
о теби говорити, кадъ чуе да си своіомъ рукомъ
верногъ поданика убио, и то само зато, што е
другіе мыслию него ты? Оѣенъ ли главу ову;
ніе нужде да твое руке крвлю моіомъ каляшъ;
подай ме явно погубити, па разгласи, да самъ
занета смрътъ заслужио; онда неѣе нико на тебе
викати; а Богъ ѣе веѣъ еданъ путь и мени и
теби судити.“

На ове речи тргне се владарь. Обори очи
на землю, спусти маць у корице, те оде изъ со-
бе ни речиде непроговоривши. После неколи-
ко тренутака врати се натрагъ, и моляше Дол-
горукого за опроштень. —

Ъ. І. П. Б.

МУДРА ИЗРЕЧЕНІЯ.

Природа води човека къ добродѣтели, а
добродѣтель га води къ природи.

(Е. А. Тигде.)

Навивните очи ваше природи, и изъ много-
разны красны боя нѣны богаты састава, дра-
жестны боя нѣны различія пушите ваше уобра-
женъ мыслима на врлину нѣне лѣпоте. Трудите
се свимъ дѣлима ваша руку и вашегъ духа пе-
чатъ природе начертати. Све, што васъ у ва-
шимъ обиталиштама окружава, нека вамъ пред-
ставля нѣне лѣпоте и нека васъ опомниъ, да
сте вы — нѣна дѣца.

(Виландъ.)

ТЕАТРАЛНЕ ВѢСТИ.

У Бечкереку представляли су на явномъ теат-
ру „Смрътъ Цара Уроша“, жалостну игру у з оддѣле-
нія, са Србскогъ на Нѣмачкій преведену Тодоромъ Јо-
вановичемъ. При концу придодате су и неке пѣсѣ
у првобытномъ езыку. Надамо се, да ѣево у станю
быти другомъ прианкомъ о овомъ више говорити.

Учредникъ Милошъ Поповичъ.

Издаю и печатаю у Правителственой Книгопечатни у Београду.